

Omdat Chinese namen zo kort zijn, worden ze bij een onzorgvuldige uitspraak snel onverstaanbaar. Sprekers van het Nederlands, die gewend zijn aan lange achternamen, kunnen de neiging hebben om persoonsnamen in het Mandarijn te onduidelijk te articuleren.

De persoonlijke naam heeft in het Chinees naast de gewone noemende functie ook een letterlijke betekenis (Alleton 1993: 64-68): Dé 德 'Deugd', Zhēn 真 'Waarachtig', Lì 力 'Kracht', Shèn 慎 'Schroomvallig', Àilián 愛蓮 'Lieflijke Lotus', Dé míng 德明 'Deugd Straalt', Lěilei 蕾蕾 'Bloemknopje', Wǔ lóng 武龍 'Strijdlustige Draak', Cǎizhū 采珠 'Uitverkoren Parel'.

Vergelijk dit met de situatie in het Nederlands, waar de voor-naam vooral in zijn noemende functie wordt gebruikt, zodat *Piet* niet meer betekent dan 'een man die *Piet* heet'. Voor de meeste Nederlandse namen is wel een etymologische afleiding te geven (*Piet* < Grieks *pétrā* 'rots'; *Agnes* < Grieks *hagnós* 'heilig, rein'), maar deze betekenissen leven nauwelijks in het dagelijks gebruik. In het Mandarijn klinkt de letterlijke betekenis van een naam vaak sterker door. Toch beschikt ook het Mandarijn over een klein aantal persoonsnamen die naast hun noemende functie nauwelijks een andere betekenis hebben, afgezien van de bovengenoemde grafische identiteit, het geslacht en eventueel een historische associatie, bijvoorbeeld Jí 伋 voor mannen (persoonlijke naam van Confucius' kleinzoon) en Zhàng 姪 voor vrouwen.

Een verzameling van slechts een paar honderd verschillende familienamen wordt gedeeld door verreweg de meeste Chinezen. Enkele van deze namen zijn bijzonder frequent. In een telling van woonhuisaansluitingen in het telefoonboek van Peking besloegen de Lǐ's 李 8% en de Wáng's 王 9,5% van het totaal (*Diànhuàbù* 1995). Veel Chinezen hebben niet alleen dezelfde familienaam, maar tegelijkertijd dezelfde persoonlijke naam. In figuur 4.1 komt de naam Zhāng Jūn 张军 49 keer voor; *jūn* betekent 'leger'.

Figuur 4.1 Persoonsnamen in een Chinees telefoonboek
(*Diànhuàbù* 1995: 286)

张安琪	4675177
张安增	4044976
张军	2010581
张军	2045089
张军	2051561
张军	2058447
张军	2063438
张军	2569836
张军	2578736
张军	2642122
张军	2643699
张军	3180167
张军	3182159
张军	3267235
张军	3460324
张军	3468605
张军	3485708
张军	3825893
张军	4032197
张军	4071372
张军	4220748
张军	4237074
张军	4272801
张军	4375334
张军	4611405
张军	4679026
张军	4941971
张军	5005281
张军	5081922
张军	5082480
张军	5083410
张军	5089808
张军	5228110
张军	5240291
张军	5246932
张军	6015456
张军	6063630
张军	6063942
张军	6076972
张军	7029805
张军	7094678
张军	8121914
张军	8215932
张军	8227445
张军	8323540
张军	8335157
张军	8341946
张军	8412849
张军	8415060
张军	8516584
张军	8879472
张军生	6053839
张军扩	8124713
张军华	2241197

Hoewel voor de persoonlijke naam in principe elke betekenis kan worden gekozen, blijven gevallen zoals Léi 鐳 ‘Radium’ (het scheikundige element) zeldzaam. Veel Chinese namen weerspiegelen traditionele normen en waarden. Jongensnamen drukken meestal heldhaftigheid en beschaving uit: Yǒngwǔ 永武 ‘Immer Strijdlustig’, Chuánwén 傳文 ‘Cultuur Doorgeven’. Meisjes krijgen vaak namen die verwijzen naar liefstaligheid en charmes, zoals Xiùfēn 秀芬 ‘Elegante Geuren’ en Lì 麗 ‘Schoonheid’. Toch is in veel gevallen aan een Chinese persoonsnaam het geslacht van de drager niet af te lezen. Namen zoals Zhēn ‘Waarachtig’ en Dé míng ‘Deugd Straalt’ worden zowel voor mannen als voor vrouwen gebruikt.

Het geven van namen is aan trends en grillen onderhevig. Bekend is bijvoorbeeld het revolutionair elan dat doorklinkt in de namen van kinderen die zijn geboren tijdens de Culturele Revolutie (1966-1976): Xiàngdōng 向東 ‘Oostwaarts’, maar ook: ‘op [Máo Zé-] dōng 毛澤東 gericht’, Xuéqīng 學青 ‘Leren van [Jiāng] Qīng’ (Máo’s echtgenote), en Wéngé 文革 ‘Culturele Revolutie’. In de steden treft men veel Engelse voor- en achternamen aan, naast of ter vervanging van de Chinese naam. Deze tendens bestaat in Taiwan en Singapore sinds het midden van de twintigste eeuw en in de Volksrepubliek sinds de jaren 1990.

Veel families houden zich aan de traditie om kinderen van dezelfde generatie tweelettergrepige namen te geven waarvan hetzij de eerste, hetzij de tweede lettergreep verschilt. Voorbeelden: broer Xiǎodé 曉德 ‘Briljante Deugd’ en zus Yīngdé 英德 ‘Dappere Deugd’; twee broers Yīwén 一文 ‘Volmaakte Beschaving’ en Yīlì 一力 ‘Volmaakte Kracht’ en een zusje Yīxiāng 一香 ‘Volmaakt Parfum’; de broers Jīngguó 經國 ‘Schering voor het Land’ en Wèiguó 緯國 ‘Inslag voor het Land’. De laatste twee zeggen dan: *Wǒmen shì “guó” zì bēi de*. ‘Wij zijn van de generatie van het karakter 國 guó’. Voor eenlettergrepige namen laat men op vergelijkbare manier ook componenten van karakters overeenkomen. Zo delen de broertjes Hóng 紅 ‘Rood’ en Jīng 經 ‘Schering’ in de karakters van hun namen de component mì 纟 ‘zijde’ (§ 12.3.1).

Bij de uitspraak van Chinese namen zijn alle toonsandhiregels van toepassing, inclusief die van bù ‘niet’ en yī ‘één’ (§ 2.2.4):

(Lù Yǒngxiǎo >) Lù Yǒngxiǎo 陸勇曉
 Hán Yúnhóng ~ Hán Yūnhóng 韓雲虹
 (Hǎo Hǎiyuǎn >) Hǎo Hǎiyuǎn ~ Hǎo Hǎiyuǎn 郝海遠
 (Mǎ Yīxiāng >) Mǎ Yīxiāng 馬一香

De neutrale toon en het suffix *-r* komen niet in officiële persoonsnamen voor, maar wel in bijnamen: Pàngzi 胖子 ‘Dikkerdje’ (vanwege iemands uiterlijk), Xiǎoyuèr 小玉兒 ‘Kleine Jade’ (op grond van een persoonlijke naam, bijvoorbeeld voor iemand wiens persoonlijke naam Jiāyù 佳玉 ‘Fraaie Jade’ is), Xiǎo Zhōu 小周兒 ‘Zhōutje’ (op basis van de familienaam Zhōu, zoals “Blankensteintje” in het Nederlands gebruikt kan worden als speelse aanspreekvorm voor iemand die Blankenstein heet).